

Mednarodna konferenca »Izobraževanje za okolju prijazen turizem«

Kranjska gora – Portorož, 17.–24. september 1992

Konferenco je priredil Gozdarski oddelek Biotehniške fakultete v sodelovanju z IUCN (The World Conservation Union), Komisijo za ekološko izobraževanje. Organizacijo prireditve je vzorno izpeljal prof. dr. Boštjan Anko.

Ugledna mednarodna nevladna organizacija je bila ustanovljena leta 1948 z namenom pospeševati znanstvene pristope k varovanju in trajni rabi naravnih virov. Več kot 1500 strokovnjakov in znanstvenikov, prostovoljcev po vsem svetu prispeva k razvoju in izvedbi IUCN programov, IUCN sekretariat pa je v Glandu pri Ženevi. Slovenija se bo včlanila v IUCN aprila 1993.

Konferenca je bila potujoča, tako da smo udeleženci iz 15 evropskih držav lahko videli naše naravne lepote na poti od Kranjske gore do Portoroža, med drugim reko Sočo in Škocjanske jame. V več kot 30 referatih so domačini predstavili problematiko turističnih krajev, ki smo jih obiskali, gostje pa različne oblike izobraževanja, zlasti neformalne, v zaščiteni parkih in turistično obremenjenih območjih.

Problemsko je bilo tako obravnavanih več vrst turizma: zimski, gorski, rekreacijsko-športni, kmečki, obmorski, elitni, množični. Ugotovljeno je bilo, da sodobni turisti izrazito težijo k odkrivanju manj znanih, predvsem pa ekološko kakovostnih (neonesnaženih) predelov. Turistično nerazviti predeli, a ravno zato privlačni, pa imajo sorazmerno nizko »nosilno kapaciteto«, zato številni obiskovalci in gradnja preobsežne in okolju neprimljene infrastrukture resno ogrožajo taka okolja.

Konvencionalni masovni turizem lahko z nekontrolirano in neovirano ekspanzijo ogrozi svoje vire; žal pa to velja tudi za »ekološki« turizem ob nepravem času ali na nepravem kraju. Zato mora vsak turizem v prihodnje bolj upoštevati vse tri kategorije,

ki so vključene v »igro«: lokalno prebivalstvo, turiste in turistično industrijo. Vse tri pa je potrebno tudi ekološko osveščati, torej izobraževati in vzgajati.

Izziv in odgovornost

Skupno sporočilo večine referatov je bilo, da je izobraževanje edina resnično demokratska pot in obenem najmočnejše sredstvo spreminjanja odnosa (in obnašanja) ljudi do okolja in narave. Preventivno delo, svetovanje in seznanjanje z naravnimi in kulturnimi vrednotami krajev je tudi bolj učinkovito kot pa kaznovalna politika.

Turizem in zaščita narave si ne smeta nasprotovati. Lokalno prebivalstvo se zlasti pri »zelenem« turizmu ne zaveda dovolj pomena »divjine« za tovrstni turizem. Z vprašalnimi anketami turistov in izračunanim (velikim) deležem tovrstnega turizma so na primer na otočju Orkney na severu Škotske uspeli spremeniti odnos domačinov do zaščite okolja tako, da ga zdaj zavestno podpirajo.

Pri nas bi kot primer lahko navedli reko Sočo, ki s svojo čistostjo in lepoto privablja množice turistov. Za ohranitev njenega okolja bi bilo potrebno najprej ugotoviti in določiti zmogljivost okolja, valorizirati prostor in temu primerno omejiti aktivnosti in število obiskovalcev (sold – out system). Vstopnina, ki naj bi jo plačevali na primer obiskovalci Triglavskega narodnega parka, pa bi poleg finančnega imela tudi vzgojni pomen. Opozarjala bi, da narava ni zastoj in brez cene. Posebno občutljive predele pa je potrebno zaščititi – pred vsakršno obliko turizma, tudi »ekološkega«.

Za takšno samoomejevanje in samoodpovedovanje, ki pa je prava pot k ohranitvi okolja, je seveda potrebna visoka stopnja kulture in razumevanja – in spet smo pri

izobraževanju in vzgoji. V Sloveniji zato nujno potrebujemo nacionalni, splošni program ekološkega osveščanja, ki ga nekatere države (npr. Nizozemska) že imajo. Seveda ga lahko prepišemo – uresničevati pa ga bomo morali vseeno sami.

Izobraževanje brez ekološkega izobraževanja ni popolno. Zato ne rabimo posebnih »ekoloških« šol – takšne bi morale biti vse šole. Za »ekološke« namene pa so premalo izkoriščeni tudi mediji.

Igra brez zmagovalcev

Zavedanje o okolju pa ni le poznavanje dejstev, občutek odgovornosti posameznika mora izhajati iz lastne aktivnosti. Udeleženec konference iz Švice, dr. Ueli Nagel, je zato prinesel simultano igro »Alpina«: poster – sestavljena iz večih ploskev prikazuje odmaknjeno alpsko vasico z bližnjo okolico. Udeleženci igre – namišljeni prebivalci vasi – zamenjujejo ploskve z »razvojnimi« variantami: če hočejo imeti smučišče na koncu vasi, morajo razširiti cesto. In če bodo širili cesto, bodo morali podreti najmanj dve gospodarski poslopji... Pri tej igri ni zmagovalca – »zmaga« je nov način razmišljanja, ki prepozna in sprejema verigo med seboj odvisnih vzrokov in posledic. In še nekaj nas nauči ta igra: nosilec razvoja – zlasti turističnega – mora biti lokalno prebivalstvo, ki bo svoje vire skrbneje tržilo kot pa tuji investitorji

(investitorji od zunaj). Osnovni pogoj za okolju prijazen in zato trajen turizem je torej nujnost, da turistični dobiček ostane tam, kjer se ustvari.

Primer turizma, ki ohranja lokalne običaje in življenjski stil, kulturno identiteto krajev in ljudi torej, je lahko kmečki turizem. Udeleženci konference smo zato obiskali kmetijo »Pri Podmejaču« v Logarščah. Da smo do kmetije sploh lahko prišli, pa smo morali zamenjati avtobus, s katerim smo potovali, z manjšim. Lokalna cesta je bila preozka ali točneje in pravilneje – naš avtobus je bil prevelik. In v tem je bil mogoče najboljši poduk konference: trajen, z okoljem povezan turizem se bo moral bolj prilagajati naravi, ne pa naravo preoblikovati svojim kratkotrajnim potrebam.

Za konec še to: na konferenci je bilo očitno pomanjkljivo znanje tujih jezikov, v našem primeru angleščine, tako tujih in predvsem naših referentov. Jeziki in spet jeziki – Slovenci se moramo učiti tujih jezikov brez bojazni, da se bomo kot Slovenci izgubili. Le z znanjem jezikov nas bodo namreč v svetu kot Slovence šele slišali. Žal pa je ravno od letošnjega šolskega leta učenje tujega jezika na Gozdarskem oddelku samo še fakultativno...

V decemru 1992 je Oddelek za gozdarstvo BF izdal (v angleščini) Zbornik z vsemi referati iz opisane mednarodne konference.

Maja Hode

GDK: 176.1 *Fagus sylvatica* L.:971

Mednarodni kongres o bukvi

Pamplona (Španija), 19.–23. oktober 1992

IUFRO projektna skupina P1.10-00 Žlahtnjenje in gojenje bukve ter raziskovalne organizacije pokrajine Navarra in vse Španije so pod pokroviteljstvom navarskih oblasti 19.–23. oktobra 1992 organizirale mednarodno delovno zasedanje o bukvi v Pamploni – Navarra.

Projektna skupna P1.10-00 je bila osnovana leta 1984 na pobudo prof. dr. H. J.

Muhsa, direktorja Zveznega raziskovalnega zavoda za gozdno in lesno gospodarstvo v Grosshansdorfu pri Hamburgu kot interdivizijska skupina, ki vključuje Divizijo 1 – Gozdno okolje in gojenje gozdov in Divizijo 2 – Gozdne rastline in varstvo gozdov. Kljub temu, da omogoča projektna skupina izredno širok okvir vključevanja znanstvenikov in strokovnjakov, smo se na